

Izzó gyökér

Szettelár doktort nem szerette a falu. Pedig közibük valónak számították, noha nem a széles, gondozott utcák takaros házainak egyikében született, hanem a mezőszéli cigánytelepen.

Zsiga gyermekkori emlékei nem a fehérre meszelt búbos kemencéről, a sült kenyér illatáról, az iskolai ünnepélyen fehér ingben feszítő kisleányról szóltak, hanem a sáros vízzel teli vályogödrökről, a poros fűben hempergőző kutyákról, a gallyakból épített, ronggyal fedett kunyhókról, a telep közepén égő hatalmas tűzről, ami körül sokszor hajnalig táncoltak a cigányok.

A sovány, örökké maszatos kisleány életének azonban ez volt a legboldogabb időszaka. A népes rokonság, a szerető hatalmas család biztosságot adott. Egészen az édesanyja haláláig.

Apját sohasem ismerte. Beszélték, hogy muzsikus cigányként keveredett a faluba, de néhány nap múlva tovább is állt, hátrahagyva Zsigát, akiről soha nem tudta meg még azt sem, hogy egyáltalán a világra született.

- Jaj te! Szegény te! Mi lesz már most veled? – sópáncodott fogatlan, vénséges vén öreganya a temetés után – Megmondtam anyádnak, hogy nem hozzá való az a zenész! Tisztességes teknővájó, kosárkötő, köszörűs, az más! De nem hallgatott rám. Én sem élek már sokáig, mivé alakul a sorsod egyedül?

Ez pedig hamarosan elkövetkezett. Az árvánál árvább kisleányt a telep rejtegette egy darabig a hivatalos emberek szeme elől, de a vége az lett, hogy egy napon Zsiga ott találta magát a debreceni árvaházban.

Eleinte nem érezte jól magát, sokat sírt, szenvedett a többiek gúnyolódása, durva tréfái miatt, de amikor iskolába került, minden megváltozott.

A magány, a kirekesztettség miatt a tanulásba menekült. Egyre másra kerültek az értesítőjébe a dicsérek, a jeles osztályzatok, amire felfigyelt a szigorú apáca, a kántortanító, végül maga a püspök úr is. Magához hívatta Zsigát az utolsó iskolaév végén, és így szólt hozzá:

- No, hallom, hogy viselted magad. Jó tanuló vagy, tisztelettudó. A nevelőid javaslatára elhatározta az egyházközösség, hogy tovább taníttat. Álljuk a költségeket, akár a legmagasabb iskoláig is, amíg rászolgálsz a bizalmunkra. Érted-e?

Dehogyan értette! Ha nem ül le a püspök szobájában, a díszes karosszék előtti lábzsámolyra, talán összerogyik a meglepetéstől! Alig tudott válaszolni, azt is csak a feje bólintásával.

A ráfordított sok idő, sok pénz, nem veszett kárba.

A fiú egymás után végezte el a sok iskolát, egyre magasabbra, egyre távolibb városokba került, míg végül ott találta magát a régi falujában, a doktorlakás előtt, friss orvosi bizonyítvánnyal a kezében, készen arra, hogy elkezdje a gyógyítást.

A falusiak eleinte örültek. Büszkék voltak rá, hogy maguk közül való doktor kezd el náluk a munkát, de aztán jöttek sorba a bonyodalmak.

Zsiganak nem volt egyszerű dolga. A nép a javasasszonyhoz járt eddig, és csak akkor mentek az ingyenes kezelésre, ha nem tudták összekaparni Reza néni járandóságát.

A fiatal doktor számtalanszor szembesült vele, hogy az ő gyógyszerét eldobták amint pénzhez jutottak, és inkább a kuruzsló utasításait követték. Ha meg csődöt mondott a vénasszony tudománya, és az előrehaladott bajon már ő sem tudott segíteni, rámondták, hogy tudatlan doktor, aki nem ért a gyógyításhoz.

Egy napon nagybajuszú, testes cigányember ment be a rendelőbe.

- Na, Zsiga fiam! – szólította meg közvetlen hangon a doktort – Állíts ki nekem egy bizonyítványt, hogy sebes a lábam, nem tudok dolgozni, jogosult vagyok a segélyezésre!

Zsiga megnézte a szóban forgó végtagot, majd elmosolyodott, és megcsóválta a fejét.

- De hiszen ez semmi, keresztapám! Adok rá port, kenőcsöt, és egy hét múlva nyoma sem lesz!
- Ne haragíts meg te! – hördült fel az öreg – Ha orvosság kell, Rezához megyek, de ő papírt nem adhat, csak te! Írod meg ízibe?!

Szó szót követett, aminek a vége az lett, hogy a cigányember ordítva távozott. Útközben aztán telekürtölte a falut. Egy óra múlva mindenki tudta, még a cigánytelepen is, hogy az új doktor büszke, lenézi, akik közül kikerült.

Ezután elnéptelenedett Zsiga rendelője. Alig-alig tévedt be valaki, ő azonban tette készen, még mindig buzgó tettvágygal várta a gyógyulni akarókat.

Egyszer aztán nagy újság kezdett futótűzként terjedni. A telepen az egyik sovány fiatalasszony ikergyerekeket várt. Hatalmasan meglepődött, amikor kétfelől érezte a rúgásokat, hiszen ez a cigányoknál nagyon ritka.

A fiatal doktor, amint tudomást szerzett róla, mindennapos vendéggé vált a telepen. Okította Nesztit, mit hogyan tegyen, mire vigyázzon, szülni pedig mindenképpen a kórházat javallotta.

- Hagyd mán, Zsiga! – szólt rá a szigorú anyós – Egyedül szültem a tizenkét gyerekemet, ott voltam a harminckilenc unokám születésénél, talán csak elboldogulok a negyvenediknél is a tudományod nélkül!

Zsiga azonban nem tágított. A szülés előtti néhány napban, szinte kint lakott, és folyamatosan könyörgött a családnak, hogy engedjék a kórházba Nesztit. Azok azonban nem tágítottak. Hol tréfásan, hol gorombán, de mindig letorkolták a férfit.

Egyik éjszakán aztán megkezdődött. Velőtrázó sikoltások, nehéz sóhajok szálltak a sátor felől, ahol Neszti feküdt. Számtalan asszony sürgölődött körülötte, akik nem túrték meg a doktort, egyszerűen kilökték a ronggyal fedett ajtón.

A sikoltások egyre halkabbak, a nyögések egyre erőtlenebbek lettek, amikor Zsiga berontott a sátorba, és megrázta az anyóst:

- Hát nem érti, hogy meghal mind a három, ha nem engedi a kórházba? Fel kell vágni a hasát, mert nem tágul az út, hogy kiférjenek a gyerekek!

- Eredj innen! – rivallt rá az öregasszony – Ne avatkozz bele! – és közben folyamatosan törölgette Neszti homlokát, figyelte egyre ritkább légzését.

Egyszer aztán elvesztette az eszméletét a fiatalasszony. Csukott szemmel feküdt a szalmazsákon, amikor Zsiga még egyszer próbálkozott, de a vége az lett, hogy három markos cigányember egyszerűen kipenderítette a sátorból. Már azon gondolkozott, hogy csendőrt hív, de valami visszatartotta. Hiszen az övéiről volt szó! Nem juttathatja börtönbe a saját rokonait!

Így vívódott, amikor meghallotta az anyós parancsát, amit az egyik unokájának adott:

- Hozd ide Reza nénédet! Azonnal!

A fiú rögtön ugrott, és vagy tíz keresztvetésnyi idő múlva, meg is jelent a vénasszonnyal. Készenlétben állhatott, mert másként lehetetlen lett volna, hogy ilyen hamar megérkezzen.

- No leányom! – szólt a javasasszony az időközben magához tért Nesztihez – Nem találunk ki ezek a lurkók? Mindjárt segíték, ne félj! – azzal mindenkit kiharancsolt

a sátorból. Odatérdelt Neszti lábai közé, és a magával hozott lilás-zöldes kenőcsből felnyomott egy maréknyit a fiatalasszonyba.

- Most aztán végem! – sikoltotta a szerencsétlen – Meggyulladok, elégek! Jaaaaaj!
- Csak ordíts! - bólogatott Reza néni – Minél nagyobb erővel! Lám csak, már jön is az egyik!

Pillanatokon belül lezajlott a szülés. A javasasszony behívta az anyóst, hogy tovább már nem az ő dolga, nem bábaasszonynak jött ide!- és kurta szárú pipájával a szájában kiült a sátor elé a fűre. Gyönyörködve nézte a megkönnyebbült cigányokat, a sürgést – forgást, majd szemének csípésével magához intette a még mindig döbbenten álló, álmélkodó Zsigát.

-Nahát! Mégiscsak megszülettek? - gúnyolódott, de aztán komolyra fordította a szót – A gyógyítás gyökere egy helyről nő, de aztán ahogy fejlődik, szerteágazik. Én az ősi módszerben hiszek, te az újdonságokban.

- Belepte az ősi gyökereket a rozsdá! – védte a doktori mundér becsületét erőtlenül Zsiga, de tudta, hogy nincs igaza – Mit csinált Nesztivel, Reza néni?

Az öregasszony nem válaszolt, csak odaintett pipájával a közeledő, vesszőkosarakat cipelő cigányok felé:

- Nézd, hozzák a járandóságomat! Ezeket eladom holnap a piacon, és olyan ebédet főzök... Téged is elvárlak. Beszélgetni akarok veled! – azzal feltápáskodott, átvette a kosarakat és elment.

Zsiga is hazafelé indult, de közben hangosan gondolkodva dörmögte:

- Tudom, mit akar mondani. Azt, hogy segítsük egymást ezután a gyógyításban, ne legyünk ellenségek többé. És én is ezt akarom. Ha ő nem boldogul, Jöhet a patikaszer. Ha az én tudományom mond csődöt, hát izzon fel a rozsdá a gyökereken!